

BIURO REDAKCJI:

Krakowskie-Przedmieście

Nr. 415.

Pismo Urzędowe, Polityczne i Naukowe.

w Biurze Redakcji

Nr. 415.

Artykuły nadrukowane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się.

Oraz na wszystkich Stacjach Pocztowych w Cesarstwie i Królestwie.

Prenumerata w Warszawie:

Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.

Miesięcznie kop. 67.—Nr. pojedynczo kop. 5.

Piątek, 14 Listopada 1862.

Prenumerata na Prowincyi:

Rocznie Rs. 9 k. 20.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie 2 k. 30.

Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 1.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe z Królestwa.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA. — Wiadomości zagraniczne.

Wiadomości rozmaite.

Wiadomości literackie.

Jurisprudencja.

Bibliografia Polska za miesiąc Październik r. b. (ciąg dalszy).

Teatr.

Kursy papierów publicznych i pieniędzy.

Obwieszczenia.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

JEGO CESARSKA WYSOKOŚĆ WIELKI KSIĄŻĘ Namiestnik Królestwa, mając sobie przez J.W. Naczelnika Rządu Cywilnego przedstawioną potrzebę polepszenia bytu wojskowych niższych stopni Komendy Inwalidów i Weteranów b. Wojska Polskiego przy X Okręgu Strazy Wewnętrznej, oraz znajdując, że za wyświadczeniem proponowanej dla nich łaski przemawiają także same powody, jakie skłoniły NAJJAŚNIEJSZEGO PANA do podwyższenia, przez decyzję oznajmioną w odezwie Ministra Sekretarza Stanu z dnia 7 (19) Marca r. b. Nr. 4599, żołdu Sztabu i Ober-Oficerom tejże Komendy, zezwolił raczyć, aby żołd Podoficerów i żołnierzy pomienionej Komendy, uiszczany im dotąd w stosunku dla b. Wojska Polskiego w roku 1816 oznaczonym, został im podwyższony, licząc od dnia 19 Września (1 Października) r. b. jak następuje:

Dla 31 Starszych Podoficerów z rs. 67 kop. 97½ do rs. 100, wyraźnie sto każdemu rocznie.

Dla 17 Młodszych Podoficerów z rs. 58 kop. 85 do rs. 80, wyraźnie osmdziesiąt każdemu rocznie.

Dla 28 żołnierzy z rs. 28 kop. 73¼ do rs. 50, wyraźnie pięćdziesiąt każdemu rocznie.

Dla dwóch pozostałych Starszych Podoficerów, pobierających żołd w stosunku dla b. Gwardji francuskiej oznaczonym, to jest po rs. 110 kop. 82½ rocznie, żołd w dotychczasowej ilości ma być pozostawiony.

Rada Administracyjna na posiedzeniu swem z d. 23 Października (4 Listopada) r. b. mianowała: Księdza Augusta Sieluckiego, Kanonika Metropolitalnego, Sędziego Surrogata Konsystorza Archidiecezjalnego, Prałata Scholastykę Kapituły Metropolitalnej Warszawskiej, i Księdza Michała Nowodworskiego, Kanonika Horowego Łowickiego, Profesora Akademii Duchownej Rzymsko-Katolickiej, Kanonikiem Kapituły rzeczonoj.

Rada Administracyjna na temże posiedzeniu mianowała Księdza Antoniego Dietricha, Kanonika Metropolitalnego Warszawskiego, Sędziego i Egzaminatora Prosynodalnego, Regensa Seminarjum Archidiecezjalnego św. Jana, Proboszcza Kościoła Parańskiego św. Aleksandra w Warszawie.

Magistrat Miasta Stołecznego Warszawy. — Gdy i omio ogłoszenia na dniu 11 (23) Września r. b. nie wszyscy rzemieślnicy ze służby prywatnej i wyrobnicy, którzy uiszcili opłatę Kłasyfikacyjną za r. b., pomimo decyzji NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, zwalniającej ich najlaskawiej od takiej opłaty, zażądali zwrotu, tejże opłaty, — przeto Magistrat ponownie oznajmia niniejszem, że zwrot ten w Kasie Głównej Ekonomicznej Miasta Stołecznego Warszawy ciągle jest dopelniany. — p. o. Prezydenta, Szambelana Dworu Jego Cesarz. - Królew. Księż. Mości Z. Hr. Wielopolski. — Naczelnik Kancelarii Lucencki.

Rektor Szkoły Głównej Warszawskiej. — Zawiadania, że zapis kandydatów na studentów Szkoły Głównej zamkniętym będzie z dniem 21 bieżącego miesiąca. Kandydaci zgłaszając się winni do właściwych Dziekanów w Poniedziałek, Środę i Piątek, w godzinach poprzednio wyznaczonych. — w Zastępstwie Rektora: Dziekan Wydziału Prawa i Administracji J. K. Wolowski. — Sekretarz Wielogórski.

Zarząd Instytutu Muzycznego Warszawskiego, powołując się na przepisy o egzaminach Kandydatów i Kandydatów na Nauczycieli Muzyki w d. 12 Lipca r. b. przez pisma krajowe ogłoszone: — podaje do publicznej wiadomości, iż następującym osobom udzieli świadectwa kwalifikacyjne Trzeciego Stopnia, na Nauczyciela Muzyki na fortepianie w Królestwie Polskiem, a mianowicie:

Julji Selinger,

Ludwice Löwenhoff i

Antoniemu Juchowiczowi.

Zaś następującym Uczennicom i Uczniom Instytutu Muzycznego Warszawskiego, Zarząd udzieli

li Świadectwa tymczasowe, równające się kwalifikacji 3go Stopnia, na Nauczycieli w Mieście Stołecznem Warszawie, które im służyć będą aż do czasu otrzymania Patentu z ukończenia nauk w tymże Zakładzie, — a mianowicie: do udzielania lekcji na fortepianie:

Marji Bonifis,
Elżbiecie Flasińskiej,
Stefanowi Gięppart,
Michałowi Feliksowi Stankiewicz i
Władysławowi Krugolskiemu.
Na Nauczyciela Muzyki na Skrzypcach:
Władysławowi Górskiemu.
Prezdujący w Zarządzie, Dyrektor Apolinary Kątski. — Członkowie: Brzowski, Freyer, Nowakowski, Münchheimer.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne Sprawozdanie.

Według wiadomości z Aten porządek i spokojność w żadnym punkcie Grecji nie została znaczej pogwałcona; nieliczni zbiegli żołnierze i inne włóczące korzystające z okoliczności, zaczęli dopuszczać się pojedynczych rabunków, szczególnie w okolicach stolicy, lecz gwardja narodowa, potrafiła przywrócić bezpieczeństwo. Porządek w samej stolicy utrzymuje także z wielką gorliwością nowo-utworzona gwardja narodowa, dniem i nocą bezustannie odbywając patrol. Według listów prywatnych, około 200 Niemców opuściło Grecję. Urzędnicy zaś cudzoziemcy zostali pozostawieni na swych posadach, tak, że niema wcale oznak takiej nienawiści, jaka w 1843 r. się okazywała.

Agencja kontynentalna przez którą wszelkie donieszone wiadomości nie zawsze są wiarygodne, podała proklamację Grivasa powołującą Helenów do pojęcia za przykładem powstańców w Vonicy. Niewiadomo od którego z Grivasów pochodzi ta proklamacja, jeżeli w istocie istnieje; sędziwi jednak jenerał, stryj naczelnika powstańców w Nauplii, przyjąwszy naczelną dowództwo z rąk rządu tymczasowego, prawdopodobnie nie mógłby wydać podobnej proklamacji; w każdym razie rząd tymczasowy oświadczył posłom mocarstw, iż wyzeka się zupełnie tej proklamacji. Śmierć starego Grivasa, jak powiada jeden z dzienników wiedeńskich, wydarzyła się bardzo na rękę i rządowi tymczasowemu i mocarstwom opiekunom, obawiano się bowiem, aby ten jenerał, wkroczeniem w granice tureckie nie zawiązał położenia. Według niektórych dzienników zgromadzenie narodowe ma być zwołane nie na 22 Grudnia, lecz miesiącem wcześniej, to jest między 20 a 30 b. m.

All. Augs. Zeitung zaprzecza stanowczo wiadomości, jakoby Król bawarski przesłał do mocarstw opiekunów protestację przeciw rewolucji greckiej; dziennik ten dowodzi, że nie nie dawało powodu do podobnej protestacji, ponieważ ani Król Otton nie rzekł się korony, ani mocarstwa nie jeszcze nie wyzrekły o wypadkach w Grecji.

Nadzieje, jakie pokładał p. Drouin de Lhuys co do zmiany polityki dworu rzymskiego, nie urzeczywistniały się. Wiadomości nadsyłane z Rzymu do gabinetu paryskiego, wskazują, że usposobienia stolicy Apostolskiej wcale nie uległy zmianie. Z drugiej strony, w ogłoszeniu listu p. Persigniego, rok temu pisanego do kardynała Donnetta, w wydaniu broszury księcia Napoleona, serdecznej uprzejmości Cesarza i Cesarzowej dla p. Persigniego, a także i życzliwości okazanej przez Cesarza p. Nigra, upatrują nadzieję pomysłnego dla Włoch zwrotu polityki francuskiej, po bezowocnych staraniach w Rzymie.

P. Ratazzi chce utworzyć gabinet *conuno*, łączący wszystkie odcienie stronnictwa umiarkowanego, starał się skłonić p. Peruzziego do przyjęcia w nim udziału, lecz p. Peruzzi nie odmówiłszy stanowczo, ułdł się do p. Ricasolego dla zasięgnięcia jego rady. P. Ratazzi ma otworzyć posiedzenia parlamentu długą mową, w której przedstawi położenie kraju, począwszy od wejścia jego do gabinetu aż do obecnej chwili, przyczem złoży dokumenta usprawiedliwiające, a między innymi raport jen. La Marmora o stanie prowincji południowych i notę p. Drouin de Lhuys.

W Wiedniu izba niższa bardzo szybko zatwierdziła interes, chcąc w istocie ukończyć wszystkie przedłożone jej sprawy przed 4 grudnia.

Ogłoszona obecnie nota p. Bismarcka w kwestji Kaselskiej, potwierdza poprzednio podawaną wiadomość, że nowy minister spraw zagranicznych w kwestji tej trzyma się polityki swego poprzednika. Z dobrze zawiadomionych źródeł zaprzeczają wiadomości umieszczoną w *Börsen Zeitung*, jakoby sejm miał być zwołany nie w styczniu, ale w grudniu.

Dzienniki francuskie donoszą, że Sultan w drodze do Ismid mocno zachorował, według niektórych zaś wieści, miał dostać pomieszania zmysłów.

(Ind. bel., W. Z., Sch. Z.)

Anglia.

London, 8 Listopada. *Court Journal* donosi, że Królowa uda się 15-go b. m. z Osborne do Windsoru, gdzie zabawi cały miesiąc, a nie dwa tygodnie, jak to poprzednio zamierzała uczynić.

Ostatnie dzienniki nadeszły z Ameryki obejmują instrukcje dane 18-go sierpnia r. b. przez sekretarza stanu kierującego wydziałem marynarki Stanów Zjednoczonych, oficerom floty związkowej, co do prawa rewizji i dobrej zdobyczy statków kupieckich. Ponieważ instrukcja ta zredagowana została w duchu umiarkowania i roztropności, przeto

nie wątpia tu, że rząd waszyngtoński zadłosy uczyni słusznym wymaganiom rządów hiszpańskiego i angielskiego, z powodu wydawanego niedawno w Hawanie, przeciw statkowi angielskiemu, pogwałcenia praw na wodach neutralnych.

Po długim oczekiwaniu, pisma angielskie donoszą o przychyleniu się Królowej do nominowania Dra Thomsona, dotychczasowego biskupa bristolskiego i glocesterskiego, arcybiskupem jorkskim. Wybór ten, jakkolwiek niespodziany, przyjęty został przychylnie przez opinię publiczną. Dr. Thomson odznacza się rozległą wiedzą, rzekiem umiarkowaniem, wielką pobożnością, wzniosłością uczuć, oraz energią i czynnością. Anglija podzielona jest na prowincje ze stolicami arcybiskupimi; arcybiskup kantoberijski jest prymasem Anglii wraz z księstwem Waliji, podczas gdy arcybiskup jorkski jest prymasem samej tylko Anglii. Prowincje te, w rzeczach zarządu kościelnego, są jedna od drugiej niezależne, gdyż każda posiada swą osobną władzę duchowną, pod nazwą *House of Convocation*.

Dzienniki angielskie podają sprawozdania z licznych meetingów odbytych w rozmaitych punktach kraju, a w których brali udział ludzie wszelkiego stopnia i rozmaitych przekonań. Meetingi te miały na celu zbieranie składek na rzecz okręgów dotkniętych przesileniem bawelniczym, które zapowiada smutne następstwa. Już z listu hr. Russell do manchesterskiego towarzystwa dostawy bawełny okazuje, że Anglija nie przedko otrzyma ilość tego surowego materiału, dostateczną do dania zarobku choć części niezatrudnionych obecnie robotników, chociaż z drugiej strony jest nadzieja, że wiadomość ta doda bodźca czynności plantatorów w Indiach Wschodnich.

Austria.

Wiedeń, 11 Października. Większa część sprawozdań komisji finansowej co do pojedynczych rubryk budżetu na r. 1863 została już wygotowana. Do rozdanych już i wspomnianych przez nas sprawozdań, dodac jeszcze należy dwaście nowych, dotyczących między innymi rubryk: ministerstwa spraw zagranicznych, węgierskiej kancelarii nadwornej, także kancelarii siedmiogrodzkiej i chorwacko-slawońskiej, ministerstwa policji, ministerstwa handlu i rolnictwa, oraz pozycji wydatków nie należących do żadnej z istniejących władz.

Budżet marynarki był wczoraj wyłącznym przedmiotem rozpraw tak izby deputowanych, jak i komisji finansowej na rok 1863. W izbie deputowanych, pomimo ostrzeżenia danego przez hr. Wickenburga, zarządzającego ministerstwem marynarki, uchwalone zostało znaczna większośćą wotum nieufności dla całego składu gabinetu, wotum, jakiego równie jasno sformułowanego i nie dwójnacznego w izbie tej dotąd nie bywało. Ze uchwała ta nie została poprzedzona żadnymi rozprawami, to doniosłości jej wcale nie zmniejsza, tembardziej, że w ciągu ostatnich kilku dni, a nawet wczoraj jeszcze, rozprawy tożsame w komisji finansowej dostatecznie wyjaśniają i usprawiedliwiają owe wotum nieufności.

Nie byłoby może przyszło do tego wotum, przynajmniej w jego obecnej ostrej formie, gdyby budżet na r. 1863 dowodził zwrotu ku lepszemu. Tak atoli nie jest, a zle wrażenie wywarło w sferach deputowanych rozprawami nad tym budżetem, wywołało przyjęcie do skutku niezbyt miłego wotum nieufności. Co się zaś tyczy rozpraw w komisji finansowej, ta ostatnia widząc, iż nie może uchwalić w żaden sposób pozytyw budżetu marynarki ani też rozstrząsać, o ile usprawiedliwienie ich jest uzasadnione, widziała się zmuszoną do chwytności się ostatecznego środka, który *Presse* wiedeńska przed kilku już dniami przewidywała.

Ostateczny ten środek na tem zależy, że komisja finansowa zawiesiła na wczorajszym posiedzeniu dalsze rozprawy szczegółowe nad budżetem marynarki i uchwała tak samo jak dla armji lądowej, etat ryczałtowy. Wniosek Co się zaś tyczy rozpraw w komisji finansowej, ta ostatnia widząc, iż nie może uchwalić w żaden sposób pozytyw budżetu marynarki ani też rozstrząsać, o ile usprawiedliwienie ich jest uzasadnione, widziała się zmuszoną do chwytności się ostatecznego środka, który *Presse* wiedeńska przed kilku już dniami przewidywała.

Francja.

Paryż, 9 Listopada. Listy z Grecji z 1-go b. m. zapewniają, że spokojność jest utrzymana; gwardja narodowa potrafiła dać radę nieporządkom, spowodowanym przez żołnierzy, którzy uciekli z pod swych sztandarów, zaczęli niepokoić maruderstwem. Zbiegowie ci jakkolwiek niebezpieczni, zaczęli nakładać haracz na właścicieli ziemskich. W kilku potyczkach jakie z tego powodu miały miejsce, poległo kilku z tych włóczęgów. Lecz w ogóle dotąd zapal ludu pomaga w pracy rządowi tymczasowemu. Działania dyplomatyczne wpływają na utworzenie się stronnictw mogą stać się głównym dla Grecji skopułem i wzburzyć niegodę. Brak pieniędzy, jakkol-

wiek znaczny, nie przedstawia niebezpieczeństwa, z powodu gotowości do ofiar i poręczenia, wypłaty procentów od długu państwa przez mocarstwa opiekunów.

W Tulonie i innych portach, gdzie przybyszą statki z Meksyku, przedsiębiorane są wielkie środki ostrożności, z powodu, że na niektórych z tych statków ukazują się wypadki, żółtej febrzy. Tak statek *Imperial* w drodze zmuszony był spuścić w morze 42 trupów, a między nimi kapitana. Z tego powodu wnoszą, czy nie stosowniej by było pozostawić rekonwalescentów w szpitalach na Martynice, niż wysłać niezupełnie zdrowych do Francji z powrotem, którzy nie mogą znieść trudów odległej podróży.

W dziennikarstwie wielkie wrażenie zrobiło zajęcie redaktora *Pays*, dziennika półurzędowego z dyrekcją prasy w ministerstwie spraw wewnętrznych. Dyrekcja ta zaleciła półurzędowym dziennikom, aby nie dawały żadnych wiadomości o broszurze księcia Napoleona. *Pays* pomijając takie zalecenie podał wyciąg z tej broszury przedtem nim takowa wyszła na widok publiczny. W skutku tego kierujący redakcją wicehrabia d'Anchal, który został mianowany po usunięciu Miresa, otrzymał dziś uwolnienie od tych obowiązków od ministerstwa spraw wewnętrznych.

Zajęcie to pomiędzy ministerstwem a redakcją dziennika *Pays* nie zostało ukończone, bo ta ostatnia na drodze sądowej chce uniemożliwić dymisję udzieloną wicehrabiemu d'Anchal, który stanowczo odmawia ustąpienia miejsca, wyznaczonemu do kierowania tym dziennikiem, panu Saint-Priest.

Niewiadomo jak spór ten zostanie rozstrzygnięty na drodze sądowej, lecz zwraca uwagę odwołanie kierującego redakcją dziennika, za to, że podał wyciąg z broszury napisanej przez członka rodziny cesarskiej.

P. Drouin de Lhuys wczoraj był powołany do Compiegne i zapewniają, iż powrócił z tamtąd bardzo zadowolony. Minister ten zamieszany jest na liście trzeciej serji zaproszonych do Compiegne, na której między innymi znajdują się, Książę Metternich i hr. Walewski.

Włochy.

Turyń, 7 Listopada. Dekret znoszący stan obłączenia w prowincjach południowych, już jest gotowy i dziś miał być dany Królowi do podpisu, lecz ogłoszony i wprowadzony w wykonanie ma być dopiero około 14 lub 15-go b. m. Poprzedza go długi raport do Króla, wskazujący trudności przywrócenia dotąd stanu prawnego w prowincjach, gdzie bezpieczeństwo publiczne było narazone, a poszanowanie władzy zapomniane. Raport ten wskazuje zarazem, o ile spokojność została przywrócona, kamoryści pogrzebieni, podlegające przeobrażeniu i zmuszeni do milczenia. Dalej wylicza powody nie pozwalające znieść stanu obłączenia w Sycylii, lecz zarazem przewidywał, że chwila przywrócenia stanu prawnego na tej wyspie nie jest odległa. Zresztą dekret zniesienia stanu obłączenia nie zrobi wielkiego wrażenia w Neapolu, ponieważ wyłączenie dawał się uczuwać tylko kamorystom, i dla tego nie sprawi żadnej widocznej zmiany w stanie rzeczy.

Jak tylko stan obłączenia zostanie zniesiony, jenerał La Marmora za urlopem przyjeżdża do Turynu; zastępować go będzie p. Vidone; spodziewają się też, iż prefektura neapolitanska wkrótce będzie powierzona cywilnemu urzędnikowi.

Przyjęcie Króla w Medjolanie było powodem obaw; w ogóle miasto to nie było przychylnie gabinetowi Ratazzi, i ciągle okazywało za wielką skłonność do Garibaldeggo. Dla tego obawiano się czy ostatnie starcie pod Aspromonte nie wpłynie na przyjęcie Króla w Medjolanie; lecz obawy te były zbyteczne. Ludność Lombardji zrozumiała czego przedstawicielem jest Wiktor-Emanuel i że zimne przyjęcie tego monarchy, nie wyłącznie przeciw niemu byłoby wymierzona, ale przeciw głównej podstawie Włoch. Jenerał Durando, dowodzący drugim okręgiem wojskowym, zebrał wszystkie wojska stojące pod jego rozkazami, i wiedząc, że uroczystości wojskowe miały na celu zarazem wzbudzenie demonstracji politycznej rozstawił wojsko szpalarem wzdłuż głównych ulic Medjolanu i tym sposobem wywołał niejaki udział publiczności w tej uroczystości, oraz dał jej możność okazania uczuć dla Króla. Demonstracja była tak świetna i tak pełna zapalu, jak tylko można żądać. Oznaki to były dowodem jak głębokie korzenie puściła w sercach ludności prowincji niedawno przyłączonych przywiązanie do Króla. Wiktor-Emanuel, jakkolwiek przyzwyczajony do objawów zapalu i przywiązania, jednakże wyraźnie mocno był wzruszony przyjęciem medjolańczyków.

W początku przyszłego tygodnia Król uda się do Bononii, gdzie zabawi tylko kilka dni; ma tam odbyć nie tylko przegląd 4-go korpusu, ale także fortyfikacji wzniesionych pod kierunkiem jenerała Menabrea. Podróż nad Mincio, z powodów politycznych została odroczone.

Jenerał Durando ogłosił rozkaz dzienny eokolwiek za wojenno brzmiący, ale jest to tylko wynik osobistego usposobienia. Obok tego zwracała uwagę wiadomość, w jednym, ściśle mającym z gabinetem związki dzienniku, jakoby hr. Rechberg oświadczył ambasadorowi angielskiemu, że Austria nie byłaby stanowczo przeciwna ustąpieniu Wenecji za wynagrodzeniem zgodnym z jej interesami i honorem.

Ciągle jest mowa o zmianach w gabinecie, a między innymi krąży pogłoska o porozumieniu się p. Peruzzego z p. Ratazzim i rychłm wejściu p. Peruzzego z nich do gabinetu.

Byłoby to połączeniem wszystkich odcieni stronnictwa umiarkowanego, które gdyby się urzeczywistniło, wzmocniłoby znacznie gabinet.

Odpowiedź na ostatnią notę francuską, doręczoną ministrowi spraw zagranicznych przez p. Massignaca, a służącą za odpowiedź na okólnik p. Durando, dziś została wysłana do Paryża. Gabinet włoski ściśle trzyma się zasad wyrażonych w poprzednim okólniku i dowodzi konieczności uzyskania Rzymu dla państwa włoskiego.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Madryt, 11 Listopada. Król przez podnięcie z koniem wywiał sobie ramię. Obecnie ma się już lepiej. — Posel amerykański otrzymał instrukcje zrzućenia odpowiedzialności z rządu za postępek kapitana statku *Montgomery* i udzielenia żądanych zadosyćuczynienia.

Messyna, 11 Listopada. W Sycylii panuje spokojność. Według wiadomości nadesłanych z Grecji, Grivas podobno umarł.

Berlin, 12 Listopada. W procesie prasowym wytoczonym przeciw dziennikowi *Berliner Allgemeine Zeitung* wydany został wyrok uniewinniający tenże dziennik. *Kreuzzeitung* zaprzecza pogłoskom o wcześniejszym zwolnieniu sejmu i o rozwiązaniu izby deputowanych.

Argowia, 12 Listopada. Projekt do prawa o równouprawnieniu żydów został przez lud, przeszło 10,000-ami głosów odrzucony.

Nowy-Jork, 1 Listopada. Meeting republikański oświadczył się za dalszem prowadzeniem wojny i pochwalil proklamację Lincoln. — Związkowi zajęli miasta Leesburg i Charlestown w Wirginji. — Skonfederowani zostali pod Fayetteville pobici. — Jen. Butler wyładował w Pensacola z 7,000 ludźmi. Jenerałowie Burnside i Sigel połączyli się. — Dochodzą wieści, że jen. Bragg ułdł się w pochod do Wirginji celem połączenia się z jen. Lee.

Kassel, 12 Listopada. Na dzisiejszym posiedzeniu zgromadzenia stanów, p. Oettker 2-gi interpelował rząd, zapytując, kiedy tenże przedłoży plan do stanowczego urządzenia, według przepisów konstytucyjnych, dochodów i wydatków państwa, i co rząd zamierza przedsięwziąć celem załatwienia sprawy lombardów.

Luzerna, 12 Listopada. Wielka rada uchwałała częściową rewizję, ukonstytuowała się jako rada konstytucyjna i utworzyła komisję z dwóch stronnictw. Większość tej komisji oświadczyła się za rewizją częściową. Prezsem jest p. Kazimierz Pfyffer.

Turyń, 10 Listopada. *Discussioni* sądzi, że podróż Króla do Neapolu, nie nastąpi przed miesiącem Grudniem. Poprzednio potrzeba, aby stan obłączenia był zniesiony; a dotychczas nie oznaczono chwili, w której to nastąpi. — W Avelino, rozbójnicy należący do bandy Cataniello, częścią poddali się dobrowolnie władzom, częścią zostali do niewoli wzięci. Banda ta jest rozproszona.

Triest, 11 Listopada. P. Antonaz, redaktor dziennika *Tempo*, został skazany na ośm miesięcy więzienia i utratę 1000 zł. reń. z kaucji, a ksiądz Tedeschi na dwa miesiące więzienia.

Kalkutta, 8 Października. Wiadomości z Heratu sięgają do 25 Sierpnia. Sirdar Dost-Mahomeda miał naradę z perskim Szachzade, który mu oświadczył, że Persja nie zyczy sobie, aby Emir mijał się do sprawy Heratu lub usunął tamtejszego Sultana Jana. Pod miastem Herat miała miejsce utarczka. W Heracie daje się czuć niedostatek wody i żywności i wojsko jest zniechęcone.

Hong-kong, 27 Października. Powstańcy cofnęli się z okolicy Shanghai; 19 września w Kantonie święto dziwieńcu spiskowych; w Pekinie powstaje znów stronnictwo przeciwne cudzoziemcom. W Japonji z powodu zarazy, panuje wielka śmiertelność.

Bruksela, 11 Listopada. Dzisiaj izba deputowanych miała pierwsze posiedzenie o godzinie 1-ej. Niewidomy p. Rodenbach zdał prezydenckę ze starszeństwa wieku p. Pilleghem. Zastwierdzone kilka nowych wyborów, a następnie izba odrzuciła posiedzenie do dnia następnego. W senacie przyzywał książe Ligne.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Pierwsza połowa wczorajszego dnia była niepogodna, o godz. 11-ej rano niebo było pogodno, i do końca dnia było zupełnie pogodno. Wiatr panował mocy południowo-wschodni, wieczorem mierny. Powietrze ciepłe, wieczorem chłodne, średnia temperatura dnia jest 2½ stopni R. blisko o 2 stopnie wyższa od normalnej, największe ciepło po południu 5½, w południe 4 stop. R., wieczorem ½ stopnia mrozu. Średnia wysokość barometru jest 756,39 milimetrów.

— Dnia 13 Września r. b. we wsi Barbiszk, gmie Jenerański, powiecie Sejmskim, niewysłodzony sprawca rozmyślnie podłożył ogień, skutkiem którego zgorzały: dwa domy mieszkalne, spichrz, obora i chlew, ubezpieczone na rs. 360, nowo pobydowany drugi spichrz jeszcze nieubezpieczony, oraz rozmaite ruchomości wartujące rs. 1,150.

— W tymże dniu, Jan Kiełbasa, lat 28 liczący, gospodarz rolny ze wsi i gminy Krzemień, powiatu Zamojskiego, przyszedłszy do Wojciecha Golea, sąsiada swego, wziął fużę ukrytą w komorze i wyszedłszy na bojęwisko stodoły, wystrzelał w głowę życie sobie odebrał.

— W Pradze utworzył się komitet, mający na celu wzniesienie archeologicznego i autorytetu czeskiemu Mikowowi pomnika, któryby godnie odpowiedział zasługom zmarłego. W tym celu mają być zbierane składki, a obok tego towarzystwo śpiewaków czeskiej *Milady* urządził wielki koncert.

— Pozor ogłasza wyrok najwyższego sądu kraju czeskiego, mocą którego wyrok niższej instancji w procesie drukowym przeciw pomienionemu pismu, uniewinniający kanonika Wacława Sztulca, redaktora, zmieniony został w ten sposób, że duchowny ten uznany został za winny naruszenia spokoju publicznej i skazuje się na dwa miesiące więzienia w kajdanach, utratę 1,000 zł. reń. z kaucji na rzecz zakładów dobroczynnych miasta Pragi i na koszt sądowy. W motywach wyroku tego powiedziano, że artykuł zaskarżony, pod względem treści jak i formy, daje powód do obwinienia o wyrażenie przestępstwa, za które prawo wyznacza karę więzienia w kajdanach od roku do lat pięciu; ponieważ atoli w sprawie niniejszej zachodzą nie żadne obciążające, lecz raczej łagodzące okoliczności, gdyż tak z zoznan świadków, jak i z listy pochwał na piśmie, okazuje się, że oskarżony położył wielkie dla kraju i kościoła zasługi, a obok tego nie zostało dowiedzionem, iżby artykuł pomieniony pobudził kogokolwiek do mianawici dla ustawy i władzy, lub też żeby przez popełnienie nawet podobnego przestępstwa, rządząca była jaka szkoda, — z tych przeto względów, silnie za oskarżonym przemawiających, kara ogranicza się do dwóch tylko miesięcy więzienia w kajdanach.

— *Towarzystwo zabezpieczenia kapitałów w państwie Pruskim*. Pod taką nazwą zawiązuje się w Berlinie i przed kilku miesiącami przez rząd miejscowy zatwierdzone zostało towarzystwo, którego celem jest uruchomienie kapitałów hipotecznych, w zakresie większym nad zakres dotychczasowych instytucji, i tak: udzielanie pożyczek na posiadłości wiejskie i miejskie, umarzając je ratami, z dowolną opłatą amortyzacji, najmniej jednak 1/2 od sta rocznic, a to aż do 3/4, mianowicie do 70% taksy landszaftowej, gdy landszaft daje tylko do wysokości 1/2 wartości dóbr; — zastępnie właścicieli posiadłości w uiszczaniu prowizji jako też rat amortyzacji kapitałów na ich majątkach ciężających i w tym razie to znowu na drobne raty rozkłada. Ważność tych dogodności dla kredytu hipotecznego, znakomitą jest pomoc dla posiadaczy w majątkach nieruchomości, zapobiegają one w razie pochodzącej z nieprzewidywanych przyczyn zaległości jednej raty, zwykłym dalszym tegoż następstwem, to jest albo zaległości drugiej raty i substancji, albo zgromadzeniu zalegającej kwoty, już to z wysiłkiem własnych zasobów, już to z uszczerbkiem postępu gospodarstwa.

Towarzystwo to, do którego najznakomitsi bogacze i bankierowie pruscy należą, posiada zakładowy kapitał 5 milionów talarów i oprócz tego, wypuszczać będzie obligi swe 5 procentowe. W Poznaniu uorganizowaną została agentura tegoż dla własności nieruchomości Wiel. Księstwa Poznańskiego, której kierunek powierzono p. Sewerynowi Skórzyńskiemu, radcy Jeneralnemu Ziemstwa p. Tschusche, radcy sprawiedliwości i notariuszowi, i p. Freudenreich kupcowi; — od czasu ogłoszenia, zgłoszono się z W. Ks. Poznańskiego do asekuracji z posiadłościami miejskimi i wiejskimi na 1 1/2 miliona talar.

Podobne temu towarzystwo zawiązuje zostało także w Dreźnie dla posiadłości w królestwie Saksem i w Niemczech.

— Na teatrze dworskim w Monachium daną będzie w obecnym sezonie zimowym nowa sztuka A. May'a, autora *Zenobii*. Nowa ta tragedia nosi tytuł *Wittenburg* i osnuta jest na przygodach jednego z najznakomitszych na morzu bohaterów północno-niemieckich czesów Hanzy.

WIADOMOŚCI LITERACKIE.

— Znana z Gazety Polskiej (w której była umieszczona w odcinku) rozprawa p. Autonego Wrotnowskiego, Obrony przy Warszawskich Departamentach Senatu i przy Radzie Stanu, Radcy Dyrekcji Głównej Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, pod napisem: *O kredytycznym uładowaniu przez Towarzystwo Kredytowe Ziemskie do Królestwa Polskiego*, wyszła w oddzielnym, bardzo starannie wydaniu.

— Zbiornik rozmaitych pieśni czeskich, wydawanych w Pradze pod tytułem *Vesely zpěvák*, wyszedł zeszyt IV-ty, obejmujący 158 pieśni. Zbiór ten wydawany jest nakładem i pod redakcją p. Józefa R. Wilinka.

— Drugiego wydania „Starożytności słowiańskich” Szafarzka, wyszły w Pradze, nakładem księgarza Fryderyka Tempkiego, zeszyty jedenaście i dwunasty.

— Pisma wiedeńskie donoszą o znalezieniu 7-go b. m. w Wiedniu, w ratuszu, prawdziwego skarbu, obejmującego książki oraz dokumenta oryginalne dotyczące dziejów Wiednia, tudzież dokumenta oryginalne w językach włoskim, hiszpańskim, tureckim i perskim. Skarb ten znaleziony został w drzwiach zamkniętych jednej z sal ratuszowych. Zawarty on jest w 10-u skrzyniach, z których jedna tylko mieści dawne zbiory, a reszta rekopisma, dokumenta i książki. W liczbie dokumentów znajduje się mnóstwo dotyczących rozmaitych rodzin; z tych niektóre sięgają XV-go wieku, lecz większa część pochodzi z XVII i XVIII wieku. Co dla nas jest bardzo ciekawem, to ta okoliczność, że wśród książek znajduje się mnóstwo kalendarzy krakowskich. Są tam także w skórze oprawne książki drukowane w językach tureckim i perskim, jak np. wydanie dzieł poety wschodniego Hafisa.

Czy rzeczywiście wśród tych rekopismów i książek znajdują się ważne dokumenta oryginalne, przekonanie się będzie można dopiero po należytym tego skarbu zbadaniu. W każdym razie błędem jest mniemanie, jakoby skrzy nie pominięto zamurwane zostały podczas ostatniego oblężenia Wiednia przez Turków, gdyż znajdują się w nich dokumenta z drugiej połowy zeszłego wieku. Burmistrz miasta Wiednia zarządził szczegółowe zbadanie wszystkich tych papierów i książek.

— Wyszedł w Berlinie romans w dwóch

częściach (czterech tomach), przez Alfreda Meissnera, osnuty na dziejach Austrii z ostatnich lat dwunastu, pod tytułem *Schwarzguth*. Autor daje tu obszerny obraz Austrii, taki sam, jaki Gutzkow dał w swym *Ritter vom Teufel* do Prus. Obaj poeci mają tę zaletę, że się obracają w sferze swych własnych krajów. Proza Meissnera jest lekka, wytworna i przyjemna, jakkolwiek nosi cechę, po której można poznać język niemiecki anstrjackiego. W opowiadaniu autor wziął sobie za wzór powieściopisarzy francuskich. Wiele życia panuje tak w samej mowie, jak i w opowiadaniu. Charaktery austriaków oddane są z wielką prawdą i dowcipnie. W drugiej części autor przenosi czytelnika do Paryża i daje dowody, że zbadal należyte stosunki tameczne.

— *Recue de l'instruction publique*, podaje następującą wiadomość o organizacji wychowania publicznego w Królestwie Włoskiem. Włochy posiadają sześć uniwersytetów pierwszego rzędu: w Turynie, Pawji, Bononji, Pizie, Neapolu i Palermo; siedm uniwersytetów drugiego rzędu: w Genui, Cagliari, Parmie, Modenie, Siennie, Katanji i Messynie; oprócz tego pewną ilość woliwych uniwersytetów. We wszystkich uniwersytetach utrzymywanych kosztem państwa, wprowadzona będzie instytucja privat-docentów, tak ozywająca i tyle świętości nadająca uniwersytetom niemieckim. Pod warunkiem złożenia dowodów uzdolnienia i prowadzenia walki tylko w interesie nauki, profesor wolny będzie współzawodniczył z profesorem rządowym, choć ku sobie ściągnąć uwagę uczących się. Tym sposobem w systemie p. Matteucciego, na każdym kroku napotyka się pozytywne współzawodnictwo. Privat-docenci będą współpracownikami z profesorami mianowanymi przez władzę, — uniwersytety wolne z uniwersytetami utrzymywanymi kosztem państwa, — uniwersytety drugiego rzędu z uniwersytetami pierwszego rzędu. Kraj cały stosownie do liczby uniwersytetów pierwszego rzędu, będzie podzielony na sześć okręgów. W każdym z nich komitet, rodzaj najwyższego naukowego trybunału, będzie przeznaczony do słuchania egzaminu na stopień doktora. I tu da się uczuć rozsądny duch współzawodnictwa, bo każdy komitet będzie dbał o to, aby przez niego doktorzyowani, w niezem nieustępowali doktorzyzowanym przez inne komitety. Programy egzaminów będą jednakoowe dla całego królestwa, a to jednolitość utrzyma współzawodnictwo w zakresach granicach. W tej reorganizacji wyższych zakładów naukowych, p. Matteucci zwrócił szczególną uwagę na nauki fizyczne i przyrodnicze, którym zawięcza swą sławę. We Francji wykład nauk bywa lub czysto teoretyczny lub czysto praktyczny. P. Matteucci pragnie, aby uczący się godzili te dwa kierunki i wysłuchawszy wykładu, sami wprawiali się do praktycznych zajęć i doświadczeń.

— Z dziedziny filozofii wyszły świeżo w Niemczech trzy prace znanych uczonych: *Von der Bedeutung des Seins nach Aristoteles*, przez Franc. Brentana; *Das philosophische System Platons in seiner Beziehung zum christlichen Dogma*, przez Dra Beckera, dyrektora seminarium biskupiego w Spirze (*Speyer*); i *Sieben Bücher zur Geschichte des Platonismus*, przez Dra H. v. Stein z Gettyngi.

JURISPRUDENCJA.

Niektóre uwagi nad projektem nowego prawa o sprzedażach sądowych.

(Dokończenie patrz Nr. 255).

Artykuł 36 projektu, proponuje, aby najdalej w ciągu dni 8 z doliczeniem czasu na odległość (po złożeniu w Kancelarii Pisarza, dokumentów), doręczone było wierzycielom hipotecznym zawiadomienie o sprzedaży, zaś podług art. 71, uchybienie w tym względzie, ma skutkować nieważnością. Termin proponowany jest za krótki, zwłaszcza tam, gdzie wiele doręczeń w różnych stronach kraju, skutecznici potrzeba. Żywczezna krótkość terminu, narazić może popierającego sprzedaż na większe niż wolno likwidować wydatki, i nie da czasu dostatecznego na sprostowanie uchybień w doręczeniach, gdyby takowe zaszyły, co przy istniejących u nas trudnościach, z jakimi doręczanie w różnych stronach kraju, musi być połączone, uwzględnićby należało. Na uskutecznienie więc tej formalności, która i tak, popierając substancję, ma interes jak najprędzej przeprowadzić, przynajmniej 2 miesiące czasu zostawić wypadało. Dyrekcję szczegółową w sprzedażach przymusowych, pod ich kierunkiem odbywanych, mają na to prawie 4 miesiące czasu, a jednak nie zawsze zdążą sprostować popełnione przez woznych, uchybienia w doręczeniach. Również ze względu na interes wierzycieli, t. j. aby mieli czas korzystać z prawa w art. 37 projektu zawarowanego, zastrzeżby należało, aby ostatnie doręczenie przynajmniej na miesiąc poprzedziło termin ogłoszenia warunków. Taka zmiana nie ubliży artykułowi 29 projektu, który termin do ogłoszenia warunków sprzedaży na dni 30 do 90 po złożeniu zajęcia u Pisarza Trybunału oznacza. Gdy nie ma doręczeń wierzycielom, albo są tylko miejscowe, najkrótszy termin może popierający sprzedaż oznaczać, a w miarę wielości i odległości doręczeń, może go do ostatniego zakresu, podług swego uznania przedłużać.

Artykuł 42 projektu wymaga, aby obwieszczenia o sprzedaży, przez w Dzienniku Państwowym i właściwym Dzienniku Gubernijalnym w dwóch tylko pismach perjoicznych, jak Komisia Rządowa Sprawiedliwości wskazuje, były drukowane. Czytanie pism perjoicznych, oraz bardziej się upowszechnienie w kraju naszym, ale na prowincji rzadko kto więcej nad jedną utrzymuje gazetę. Chwałebny wzgląd aby unniżyć kosztów, kierował zapewne przy układaniu projektu, ale ustąpić on powinien przed wyższym daleko względem, to jest, aby jak największą jawność sprzedaż publiczną otaczała. Wszystkie więc krajowe pisma codzienne, tego rodzaju obwieszczenia przyjmujące, mianowicie: *Gazeta Warszawska*, *Gazeta Polska*, *Kurjer Warszawski* i *Kronika*, powinny je w sobie mieścić. Obwieszczenia dotyczące sprzedaży nie-

ruchoomości w Warszawie, mogłyby być także i w *Gazecie Policyjnej* zamieszczane. Wszakże oszczędzony wydatek na druk skróconych obwieszczeń, zaledwie parę złotych wynosić mogący, zbyt małą stanowi cyfrę, aby dla takiej oszczędności, jawność poświęconą być miała.

Oprócz ogłoszenia w gazetach, które nie u wszystkich mieszkańców kraju do kupna ubiegane są mogących, wzięcie znajdując, niezbędnem byłoby na prowincji odczytywanie obwieszczeń głośno (w czasie większego zgromadzenia ludności) na głównym placu gminy albo miasta, gdzie nieruchomości się znajduje; — co przecież nie pociągnęłoby za sobą zasługującego na uwagę wydatku. Jeszcze większego rozgłosu nabrałaby sprzedaż przez odczytanie o niej obwieszczeń w dwóch przynajmniej miastach najbliższych, zwłaszcza w dni targowe. Podobnym sposobem często-kroć ludność bywa zawiadamiana skutecznie o rozporządzeniach rządowych, o rzeczach zgubionych, oraz entropiach i dzierżawach dochodów skarbowych, i z korzyścią zastąpić on może rozlepienie obwieszczeń, które we Francji czytane powszechnie, u nas prawie niezwykłej ciekawości nie wzbudza.

Artykuł 46 projektu, zawsze przymusową sprzedaż odbywać każe w Trybunale. Nieruchomości przecież pomniejsze, których na przykład szacunek hipoteczny 20,000 złotych nie dochodzi, mogłyby być sposobem delegacji przed Notariuszami lub Podsedkami w miastach okręgowych sprzedawane, z dozwoleniem licytowania stronom osobście, a to dla pomnożenia konkurencji. Na licytację w Trybunale Warszawskim, Kaliskim albo Płockim, gdy naprzykład ma być sprzedawana mniej znaczna nieruchomość w Włocławku, Czeszowie albo Ostrołęce, mało kto, albo nikt z tychże miast nie przybędzie, gdy przeciwnie, konkurencja byłaby pewną, gdyby sprzedaż odbywała się w miejscu. Ież przytem oszczędziłoby się kosztów podróży i czasu samym licytantom? Niepowinniśmy iść w tym względzie ślepo za urządzeniami francuzkami, bo tam podróż jest przedszą, wygodniejszą i tanszą, a przytem średnia rozległość Departamentów, gdzie rezydują Trybunały, mało co rozległość naszych powiatów przenosi. Pomimo delegacji Notariusza albo Podsedkę do sprzedaży, ustanowienie kosztów i wydanie wyroku przysługującego, powinno należeć do Trybunału kierującego sprzedażą.

Artykuł 48, tylko Obroncom przy Trybunale i wyższych Sądach urzędującym, licytować dozwala. Licytowanie przez Obronców w Warszawie, dla wielkiej ich liczby, nie przedstawia trudności, lecz na prowincji, zwłaszcza tam, gdzie liczba obrońców jest mała, może być więcej konkurentów do licytacji niż obrońców. Cóż począć licytanci, gdy zastaną, że obrońcy jedni są przeszkodzeni, a drudzy przez kogo innego zamówieni. Wszakże już nieraz dla odsunięcia konkurencji, jeden licytant, kilku patronów zamawiał do licytacji. W takich okolicznościach, czyż należy ubiegających się do licytacji usunąć? Im więcej licytantów, tem lepiej. Wypadałoby więc wyraźnie dozwolnić Prozesom Trybunału, aby którymś z Obrońców przy Sądzie Pokoju, lub nawet samej stronie pozwolił licytować, podług swego uznania. Wszakże podług prawa o sprzedaży przez Towarz. Kred. Ziemi. wolno jest stronom licytować osobście, a żadnych ważnych niedogodności, ten przepis nie pociągnął za sobą.

Artykuł 53 w ustępie 2, nie dozwala Obrońcom licytować na rzecz osób, znanych powszechnie z niewypłacalności. Gdy przecież wypłacalność, nie może być ściśle kontrolowaną a zawsze jest zmienna, bo człowiek dziś ubogi, jutro może być bogatym i na odwrót; przepis ten rzeczywiście użyteczności nie rokuje, a tylko dać może pole do szyskan i skarzenia nabywcy skąd inąd niewzruszalny. Wszakże złożenie znakomitej poręki i zastrzeżony w artykule 98 projektu, przymus osobisty, za różnicę ceny w razie relicytacji, zabezpieczy od nadużyć. Gdyby przepis ten, w zasadzie miał być utrzymany, wypadałoby przynajmniej określić, kogo prawo za niewypłacalnego pojętym. Do rzędu takich osób, należącoby można, w harmonii z obowiązującym prawem, tylko kupców upadłych a nie rehabilitowanych, oraz osoby, które kroki sądowe o ustąpienie majątku na rzecz wierzycieli uczyli.

Artykuł 79 projektu, ważne obejmuje rozporządzenie. Dotychczasowy nabywca, na licytacji kupował to tylko, do czego miał prawo wywłaszczone.

Artykuł 79, chce mu nadać prawo zupełnej własności tego, co rzeczywiście wywłaszczony w chwili zajęcia posiadania, jeżeli zadanie o wyłączenie poddane nie było sądowemu rozpoznaniu, ani też w księdze hipotecznej przed zapisaniem zajęcia, objawione nie zostało. Aby nowy ten przepis, dający do przecięcia licznych sporów granicznych, uczynić sprawiedliwym, wypadałoby konieczne wszystkich sąsiadów zawiadomić o zajeciu i ostrzedz o skutkach zaniedbania, bo inaczej, możnaby utracić prawo bez tytułu, bez przedawnienia, na mocy posesji, krótszej nawet niż roczna, a to na skutek czynności, między innemi osobami zasług, chociaż taka czynność jako *res inter alios acta*, podług zasady w artykule 1,165 Kod. Cyw. zawartej, nie powinna być trzecim szkody przynosić.

Artykuł 85 projektu, odstępuje od dotychczasowych przepisów pod względem atrybucji Trybunałów, które obecnie tylko w przedmiotach 500 złotych nie dochodzących, stanowią swą władzę, nadaje im moc ostatecznego wyroczyczenia w przedmiocie przysądzenia nieruchomości, choćby wartości kilkumilionowej. Tak wysokie zaufanie w sądach, które przecież mylić się mogą, nie jest również w harmonii z przepisami o sprzedaży przez władze Towarzystwa Kred. Ziemi. odbywającej, które, choć w krótkich terminach, dozwolają odwołania się do Sądu Apelacyjnego, a następnie do Senatu. Wypadałoby również możności tej dozwolnić i w sprzedażach przymusowych przy zachowaniu terminów, w tamtem prawie postanowionych, oraz wszelkich dalszych rozporządzeń do późniejszego wymiaru sprawiedliwości zmierzających. Opóźni to niekiedy wyrok ostateczny, ale będzie większą rekojmia jego dobroci. Spraw przeciw o rozpo-

znanie formalności między ogłoszeniem warunków a samą sprzedażą, które tylko na dopełnieniu obwieszczeń według projektu polegać mają, możnaby nie dopuścić, a raczej Trybunały przy władzy ostatecznej w tym względzie orzekania pozostawić. Przy takim przepisie już niepewność nabywania, nikogo nie odręczy. Widząc, że formy spełnione, może nabywca być spokojnym o pomyślny wypadek sprawy w dalszych instancjach.

W duchu art. 85 projektu w związku z artykułem 47, wyroki stanowiące względem kosztów postępowania, nie mają także podlegać apelacji.

Doświadczenie przeciw nauczyci, że u nas dla braku taryfy, nigdzie nie ma tyle swobody, ile przy ustanawianiu kosztów sądowych. Można więc i należy dozwolnić skargi na wyroki w punkcie kosztów, ale również w krótkich terminach.

Artykuł 119 projektu, w sprzedażach działowych przed Notariuszami odbywać się mających, dozwala tymże rozpoznawać, czy warunki dopełnione zostały i relicytację w przeciwnym razie zarządzać. Władza decydowania, nie wynika z natury urzędu Notariusza, do przyjmowania aktów dobrej woli właściciela. Korzyści przytem własne, tytułem kosztów otrzymywane, mogą ich narazić na zarzuty mniej trafnego wydawania decyzji. Jeżeli projekt odmawia tej władzy Pisarzom Trybunału, dla tych pobudek, że odnoszą korzyści z wypisów, nie ma gruntu wnej podstawy pozostawiać jej przy Notariuszach. Inaczej, znany axiomat prawny: „*Ubi eadem est legis ratio, eadem est et legis dispositio*” byłby to bardzo nadwężonym. Tak jak w zwykłych sprzedażach, atrybucję tej, projekt Prozesom Trybunału zostawił; tak i przy sprzedaży działowej, decyzje przydzielne więcej zdają się przedstawiać rekojmia trafności i niezawisłości zdania.

Te ogólne rzeczywiście myśli, które jak powtarzam, są tylko *pobieżniami*, a więc nie wyczerpującymi przedmiotu uwagami, winienem oddać sprawiedliwie, że w całym projekcie *ważnych* uchybień w redakcji nie dało mi się dostrzedz, a niektóre dotąd mniej utarte wyrażenia, mogą przeciw ogólne uznanie pozyskać.

Oby te uwagi, wywołały dalsze, od więcej doświadczonych mężów pochodzące; którzyby swem światłem wpłynąć mogli, aby tak ważny przedmiot, wszechstronnie ocenionym i rozebranym został, zanim projekt w prawo się zamieni.

Warszawa d. 25 Października 1862 r.
Hipolit Chwałibóg.

Sprostowanie.—W artykule, wezwał wydrukowany p. t. *Niektóre uwagi nad projektem nowego prawa o sprzedażach Sądowych*, zasła pomyłka, gdyż w 4-m i 5-m wierszu od końca, zamiast „półrocznej ceny, powinno być „półtoracznej ceny.”

BIBLIOGRAFJA WARSZAWSKA

za miesiąc Październik 1862 r.

(Ciąg dalszy, obacz Nr. 256).

Gramatyka języka polskiego, obejmująca naukę o częściach mowy i ich odmianach, oraz ortografię sposobem katechetycznym ułożoną przez Leopolda Winklera. Część I-sza. Warszawa. 1862 r. 16-a str. 153.

P. Winkler twierdzi, iż w napisaniu metody uczenia gramatyki języka polskiego miał za cel wskazanie środka, za pomocą którego uczniowie daleko prędzej i gruntowniej nauczą się źródłowni, bez pomocy książki, której znać nawet nie powinni. Zgad prosty wniosek, że i z własną jego (p. Winklera) gramatyką, nie potrzebują się znajomić. Dziełko więc niniejsze przeznacza autor według tego nie dla uczących się, lecz dla uczących.

Jezeliby tak było, to nie rozumieniu znowu tonu, w jakim trzymana jest cała ta książka, ułożona sposobem katechetycznym i prawdziwą o przedmiotach gramatyki dotyczących i najpospolitszych znajomych, z takimi apostofofami jak: uwaga! uważajcie! dobrze! słuchajcie! i t. d. Jeżeli autor miał na celu udowodnienie, że metoda przez pytania i odpowiedzi, może być przystosowana do gramatyki, to naprzód nie powiedział tam nie nowego, a powtórnie nie potrzebował dawać takiego obszernego, aż na 153 stronicach, przykładu podobnego przystosowania.

Sądymy, że podobne dziełko pożytecznem będzie chyba po nauczaniu się pierwszej gramatyki, jak to bywało dotąd, na pamięć, przy robieniu tak zwanego rozbioru gramatycznego. Autor, usiłując wprowadzić swoją nową metodę, opiera ją głównie na starej podstawie, to jest na pamięci, bo na każdej niemal stronie mówi do swoich słuchaczy: pamiętajcie że to lub owo tak się nazywa, lub tak się odmienia, lub tak się mówi i pisać powinno. Metoda zaś katechetyczna użyta jest przez autora często nie bardzo trafnie; tak np. na str. 16-iej p. Winkler mówi: „każda rzecz ma swoje imię lub nazwisko. Jak te rzecz nazwiesz? Odp. Tablica. Nauca: Nazwa ta więc jest imieniem czego? Uczeń nawet pojęty powie najprędzej: tablica, a tu trzeba powiedzieć rzeczy. Lub podobne nie-dokładności: str. 10 „weźmy sobie za przykład zwierzęta. Te jak wiemy składają się z rozmaitych gatunków zwierząt”. Na to by objaśnić; że zwierzęta składają się z rozmaitych gatunków zwierząt, nie trzeba aż nowych katechetycznych metod. Sposób zaś pisania samego profesora, nie zaleca się wcale jasnością i dokładnością. Na str. np. 152 mówią o pisowni, tak się wyraża: „Zdaje mi się, że kilku lub kilkunastu badawców języka, gramatyków, gdyby mogli w jaki sposób porozumieć się z sobą, przejszby walkę na tem polu, to możebyśmy i doszli do tego pożądanego rezultatu” i t. d. Co by to była za walka na polu porozumienia? lub też porozumienie, któreby miało przejść walkę?

W ogólności gramatyka p. Winklera dla uczących się jest dziełem nieużytecznem, a dla nauczycieli zbyt cienkim.

Początki języka łacińskiego przez Karola Papłowskiego. Warszawa, 1862, 8-ka, str. 103 i 104.

W pierwszej części tego dziełka, autor mó-

wi o rzeczownikach, przymiotnikach, zaimkach, imionach liczbowych, słowach i przysłówkach; w drugiej umieszczone są krótkie zdania do tłumaczenia i języka łacińskiego na polski, uporządkowane według systemu przyjętego w części pierwszej; w końcu dodano słowniczek łacińsko-polski wyrazów w przykładach użytych.

Szkoda, że autor nie dodał tu jeszcze i przykładów do tłumaczenia z polskiego na łaciński, które tak wiele wpływają na oswajanie się ucznia z gramatycznymi flexjami łacińskimi, oraz na zatrzymanie w pamięci wyrazów łacińskich.

Novum tirocinium ad usum classis primae. Warszawa, 1863 (1862). 12-ka, str. 94.

Są to krótkie zdania do tłumaczenia z języka łacińskiego na polski. Autor od zdań prostych przechodzi stopniowo do okresów dłuższych, bajeczek, rozmów i opowiadań. W końcu znajduje się słowniczek *ważniejszych* wyrazów w tem dziełku zawartych. Co autor rozumie pod wyrazami *ważniejszymi*, czyby to miały być wyrazy częściej czy rzadziej używane, trudno domyśleć się, gdy np. samego wyrazu *Tirocinium*, w słowniczku tym nie znajdujemy.

Słownik łacińsko-polski do autorów klasycznych, a szczególnie Korneliusza Neposa, ułożony przez Leopolda S... Warszawa. 1863 (1862). 8-ka, str. 78.

Jest to książka utworzona jak się zdaje z posmiertnych materiałów, zbieranych niegdyś celem napisania dokładnego słownika łacińskiego. Wydawca jednak nie przyłożył bynajmniej ręki do należytego wykonania przedsięwziętej przez kogo innego pracy. Trudno przypuścić, aby na 78 stronicach można było pomieścić słownik do autorów klasycznych, jak to tytuł utrzymuje, choćbyśmy pod nazwą klasycznych autorów rozumieli nie to co cały świat, ale po prostu tylko autorów używanych w szkołach do ćwiczeń w języku łacińskim. Dodać tu jeszcze trzeba, że w słowniku niniejszym umieszczono i nazwiska osób, gór, rzek, prowincji i t. p. przedmiotów, tak, że miejsce na właściwe wyrazy łacińskiego języka jeszcze więcej zostało uszczuplone. Ale i pod względem trafności tłumaczeń i objaśnień spotykamy tu razące niedokładności; tak np. *Caeilius* znaczy według słownika stryj lub wuj *Atticus*; wnosiliby więc można z tego objaśnienia, że *Atticus* będzie oznaczać synowca lub siostrzeńca *Caeiliusa*; *morum praefectus* przetłumaczono mistrz dyoru. Znajduje się *Troas* a nie *masz Ilium*; jest *Roma* a nie *ma Quirites*, jest *Gracvia*, a nie *ma Hellus*; *Ossis* ma znaczyć tylko usta, jakże to przetłumaczyć *Trojae ab oris*? *Pontus* tylko krainę w malej Azji — coż będzie znaczyć *Pontus caucasicus*, tembardziej, że i *caucasicus* naprzód szukać w słowniku. Wnosimy że wydawca ma Eneide Wirgilijusa za dzieło klasyczne; oż to próbe wyjąwszy z pierwszej księgi znane słowa Junony: *Mene incepto i t. d.* zawarte w sześciu czy siedmiu wierszach, nie znaleźliśmy następnych wyrazów do ich należytego przetłumaczenia a mianowicie: *Teneor*, *vetor*, *fatum*, *caurere*, *submorgo*, *pontus*. Czyż w klasykach, a nawet w samym Korneliuszu nie znajdują się takie zwyczajne wyrazy, jak np. *acus*, *anser*, *atavus*, *connubium*, *confarreatio*, *tormentum*, *probris* i t. p.? które powinien rozumieć każdy dobry gimnazjalista, a których nie masz w słowniku.

Książka niniejsza jak wnosimy, jest nie więcej jak spekulacja na obecną potrzebę słowników i naszą nieznajomość łaciny; wydanie oprócz tego przepełnione jest rażącymi błędami i co gorsza, w wyrazach najwięcej łacińskich; pożytek więc dla młodzieży z dzieła tego jest prawie żaden lub bardzo nie wielki.

F. Ahn's nova metoda praktyczna i łatwa nauczania się w krótkim czasie języka niemieckiego, z zastosowaniem do użytku młodzieży polskiej; przez B. L. Nowe poprawne i powiększone wydanie. Kurs pierwszy. Warszawa. 1862 r. 8-ka, str. 90.

Nowa gramatyka niemiecka z zadaniami do tłumaczenia z niemieckiego na polskie i z polskiego na niemieckie. Podług Ahn'a i Beckera ułożona, z zastosowaniem do użytku młodzieży polskiej, przez B. L. Warszawa 1863 (1862). 8-ka, str. 220.

Właścicie ani powyższa Nowa metoda, ani idąca za nią Nowa gramatyka nie zawierają w sobie nic nowego. Becker (Karol Ferdynand) napisał swoją gramatykę w r. 1829; Ahn'a metoda bodaj czy nie jest jeszcze wcześniejszą; w każdym razie dawno już znana jest naszym pedagogom. Nie zmniejsza to zresztą zasługi p. B. L. gdyż tak metoda jak i gramatyka są bardzo praktycznie obmyślane i metoda już pewno całe pokolenie naszej młodzieży wprawiała do tłumaczeń z języka niemieckiego na polski.

Wydanie przez tegoż samego autora dwóch książek jednakiej treści i jednocześnie, chociaż daty na dziełach położone są różne, świadczy o potrzebie podobnych dzieł u nas. Życzę, aby autorowi i sobie by potrzebą ta nie zmniejszała się, choćbyśmy zarazem by w następnych edycjach nie powtarzały się niektóre niezrozumiałe wyrażenia, tak np. w metodzie i gramatyce zaraz na pierwszej stronie powiedziano: „Każda samogłoska przed spółgłoską podwójną jest krótka, zaś przed pojedynczą jest długa. Jakże to zaś są podwójne spółgłoski, tego autor nie objaśnia; a byłoby to wcale pożytecznem dla niemieckiej prozody.

Pogląd na historię naturalną gubernji Radomskiej, przez Józefa Sapalskiego. Kielce. 1862 r. 8-ka, str. 110.

Pomimo dość znacznej ilości dzieł, traktujących historję naturalną kraju naszego, któreby można wyliczyć, przedmiot ten tak wielkiej wagi dla należytego i racjonalnego rozwoju gospodarstwa krajowego, jeszcze nie jest, zdaniem naszym, ani dostatecznie wystudjowany, ani też co za tem idzie, tak przemysł jak i handel krajowy nie obróciły jeszcze niekompletnych dotąd badań naturalistów na swoją korzyść. Wielką więc pracą przedsięwziętą w celu wykazania nam naturalnych bogactw naszego kraju, lub pewnej jego części, zasługując na szczerze uznanie i zachętę. Do takich prac zaliczamy dzieło, którego tytuł wypisałmy wyżej.

P. Sapalski w niniejszej pierwszej części swej historii naturalnej gubernji Radomskiej objął Florę i Faunę tych okolic, dodawszy

